

Св. Климент Охридски

ПОХВАЛНО СЛОВО

ЗА

Михаил и Гавраил

Почитатели на празниците,

Настана пресветлото тържество на безплатните сили, което превишава всяко слово и всякакъв разум, озарявайки с пресветлите си зари целия свят. Като не са с телесна природа, но с природа несезаема и духовна, те светят със светлина от самия Бог. С трепет те стоят около божия престол и трепетно покриват с криле лицата си. С непреставащ глас възнасят към Бога трисветата песен и казват: *”Свят, свят, свят е Господ Савоот! Цялата земя е пълна с неговата слава!”*.

Удостоени с тази радост поради божественния блясък, едни от тях се наричат престоли – върху тях почива силата и властта на триипостасния безначален Бог; други пък се именуват херувими и серафими, които са шестокрили, четиризрачни и многооки; трети се наричат сили и власти; четвърти – господства и начала; а други – ангели и архангели, безчислени войнства. Всички служат според своето предназначение и за всяка служба те имат свой ред. Едни стоят винаги пред божията слава, а други биват изпращани на служение при живеещите на земята; някои – за наказание и възмездие на нечестивите, а други – да напътват верните към спасение и радост. Например, някога в Синайската планина чрез ангел беше показан на боговидеца Мойсей образът на пресвета Богородица – къпината, която гори в огън, но не изгаря. И пак на същия Мойсей Бог показа в планината – като разкри чрез ангел – устройството на скинията, показа и двата херувяма, осеняващи двете страни на олтара. Бог пак се яви на същия този Мойсей, когато той му се молеше и казваше: *”Господи, ако съм спечелил благоволение пред тебе, яви ми се сам, за да те видя ясно и да разбера, че съм намерил милост пред тебе“*. А Господ му рече: *”Това, за което се помоли, ще сторя, защото ти спечели благоволение пред мене“*. А Мойсей рече: *”Господи, покажи ми славата си, и ще разбера, че съм се удостоил с милост пред тебе“*. Господ му отговори: *”Не можеш да видиш лицето ми: защото е невъзможно за човек да види лицето ми, и да остане жив. Но ето място при мене: застани на скалата и аз ще те покрия с ръката си, докато отмина; и когато си сваля ръката, ти ще ме видиш откъм гърба, а лицето ми няма да бъде видимо за тебе“*. И когато Мойсей видя задната страна на божията слава, лицето му засия по-силно от слънчевото сияние. Той закри лицето си с покривало и така говореше на народа, защото не можеха да гледат лицето му поради блясъка.

Също и великият пророк Исаия казва: *”Аз видях Господа, седнал на висок*

и издигнат престол. Серафими стояха около него; всеки от тях имаше по шест крила. Те пееха високо трисветата песен и казваха: "Свят, свят, свят е Господ Савоот! Цялата земя е пълна с неговата слава!"

Същият Исая пак разказва: "Когато иудейският цар Взекия боледуваше, против него тръгна асирийският цар, за да превземе града му. Царят бе тъжен поради предстоящата битка срещу града и се помоли на Господа Бога: "О, Господи, спомни си, че аз ходих пред твоего лице вярно и с преданост на тебе сърце, и върших отнова, което беше угодно за тебе". И Господ му рече: "Не бой се, не ще влезе отзи в твоя град, нито ще сложи в него стрела и щит, защото аз ще защитя града ти и ще го спася заради себе си и заради моя раб Давид". Тогаваш слезе ангел господен и погуби сто осемдесет и пет хиляди души от асирийските пълчища. Като станаша сутринта, намериха всички вече мъртви тела.

Сто такава е силата на тези безплатни и божествени служители. Началник на всички тях е великият архистратиг Михаил, воевода на безплатните сили. Един от ангелите бе получил от Бога власт за управление и надзор над земния порядък. Той не беше създаден от Бога нито лукав, нито зъл, но добър; и като беше удостоен с благост, той превърна своята благост в злоба и се изпълни с гордост. И така, като започна да си мечтае, той намисли да се противи на своя творец и Бог. Архистратиг Михаил не можеше да понесе неговата гордост и самовъзвеличаване. Той и заедно с него всички безплатни сили го сринаха на земята ведно с отпадналите и подчинени на него ангели. Щом се лиши от божествената светлина, поради злобата си, той стана началник на тъмнината. Подхвърлен на проклятие, той бе лишен от същността и красотата на ангел и стана зъл дух. Той сам си заслужи вечна мъка. И наистина злобата е несъвместима с божествената благост.

Чуй сега как евангелист Иван много ясно казва във видението си: "Стана война на небето: архангел Михаил и цялото му войнство воюваха със змея и го лишиха от достойнството му". Също и свети апостол Иуда, брат на Иаков, казва: "А великият архангел Михаил, когато се препираше с дявола, не се осмели да произнесе срещу него хулна присъда, а рече: "Господ да ти забрани за това, противнико!"

Такава именно ревност трябва да имат всички към Господа, своя творец. Когато всеки стои в своето звание и в установеното си място, тогава ще се наслаждава на неизказана светлина и на божествена красота. Като не

допускат в себе си никаква горделивост и никаква злоба, всички трябва да имат един стремеж и едно желание – с благост да спазват мястото си, в което всеки от тях е определен да стои.

Всички чудеса и благодеяния, извършени от тези двама велики архистратизи, са дар от Бога за човешкия род: за едни те са победа над противниците, а за други – блага вест за радост на земните жители.

Нито езикът може да изрече похвала за тях, нито умът е в състояние да ги възхвалява така, както заслужават. Но колкото слаби да сме, трябва да постигнем поне онова, което е възможно за нас. Като възлагаме надеждата си на тях, нека изразим неизказаната им милост и застъпничество при всички изпитания и беди, които ни сполетяват.

И така, чрез тези двама архистратизи Господ изпълни с чудеса небесния свод и прекрасно украси земята.

Чрез тях небесните войнства, като стоят трепетно на определените си места, биват запазвани.

Чрез тях четирите страни на земята се пазят непоклатими.

Чрез тях морската шир по божия повеля не излиза от пределите си и остава в определеното си място, без да се разлива.

Чрез тях човешката природа остава невредима от каквато и да е страст.

Чрез тях бесовските пълчища биват прогонвани и изчезват.

Чрез тях идоолската съблазън бе унищожена из корен.

Чрез тях светло украсените църкви правоверно и единогласно възнасят трисветата песен към Бога.

Чрез тях всяка ерес бе унищожена и правоверието процъфтя, като украси с венец православните изповедници.

Чрез тях всякакви беди и страдания се прогонват и болестите се изцеряват.

Като се покланяме пред тях, нека единогласно, радостно и с похвала да възкликнем и кажем:

Радвай се, архистратиже Михаиле, който по достойнство си пръв воевода на безплатните сили!

Радвай се, архистратиже Гаврииле, пръв благовестителю на всички радости!

Радвай се, архистратиже Михаиле, пръв скиптроносец на единосъщната и неразделна Троица!

Радвай се, архистратиже Гаврииле, истински служителю на тричната безначална светлина!

Радвай се, архистратиже Михаиле, който неизказано засия чрез зарята на тричната безначална светлина и озари с блясък целия свят!

Радвай се, радостна похвало, Гаврииле, ти, който украси вселената с радост, а с благовестието си за Йован Кръстител ти направи безплодното естество плодородно и украси с венец старостта на Захарий!

Радвай се, архистратиже Михаиле, който стъпка началника на тъмнината и достойно стоиш пред божия престол!

Радвай се, архистратиже Гаврииле, достоен благовестителю на божие възплъщение!

Радвай се, архистратиже Михаиле, който винаги сияеш с недостигаемата светлина на трислънчевото божество!

Радвай се, архистратиже Гаврииле, пресветъл благовестителю на безначалното слово, сияние на Отца! Наистина чрез твоя глас цялата земя засия от радост; от твоята вест пречистата и непорочна Богородица се изпълни с радост и безсеменно зачена свръхестествено, по неизразим начин, божествената светлина.

Радвайте се вие, единодушни и горещи застъпници за всички, които прибегват към вашата закрила, защото вие, дотичали в ада, стрвошихте истргите на смъртта, счупихте гробните ключове, благовестихте на

жените-мироносици радостта за възкресението, като преди това съкрушихте в гроба адските сили и извикахте: *”Врати, повдигнете горните си прагове, и ще влезе царят на славата!”* И те, вцепенени от страх и лежащи като мъртви, казаха: *”Кой е този цар на славата?”* И пак тези двама велики архистратизи заедно с безплатните си сили им отговориха: *”Могъщият и силният Господ, силният на война Господ – той е царят на славата!”*.

Те се явяват с бързина на светкавица навсякъде в служба на Бога, като съкрушават противниците и радват верните.

Като се явиха в гроба, те пак показаха на учениците почитта си към своя Господ. Единият седеше при главата, а другият – при нозете, където беше лежало тялото на Господа Исуса, и казаха: *”Защо търсите живия между мъртвите? Няма го тук, но възкръсна, както бе казал”*.

Когато Господ се възнесяше на небето, те застанаха сред апостолската дружина и рекоха: *”Мъже галилейци, защо стоите и гледате към небето? Този Исус, който се възнесе от вас на небето, ще дойде пак по същия начин, както го видяхте да отива на небето”*. Така трябва и ние да оказваме чест на Господа Бога, нашия творец!

Чрез тях бе огряна цялата вселена!

Чрез тях пророците, изпълнени с духовна благодат, блестящо завършиха своето пророчество.

Чрез тях патриарсите и всички праведници бяха блестящо украсени с венци.

Чрез тях апостолите бяха украсени с венци и единогласно възнесяха към Бога трисветата песен.

Чрез тях множеството мъченици бяха обкичени с прекрасни венци.

Чрез тях прославлените архиереи се удостоиха с вечна радост.

Чрез тях пустинножителите, след като умъртвиха житейските си страсти и сласти, завършиха своя жизнен път.

Чрез тях в последния ден и гробовете ще се отворят, и мъртвите тела, пробудени от техния пресвят глас, ще възкръснат.

Чрез тях и отстъпникът дявол заедно със своите бесове ще бъде свързан и хвърлен във вечната тъмнина, от която по техните молитви дано ни избави нашият милостив Господ, на когото – заедно с безначалния му Отец и Пресветия, благ и животворящ Дух – е славата сега и всякога, и във вечните векове. **Амин!**